

Gezonde bodem zorgt voor gezonde mens

tief is als agro-ecoloog.

De kennis die hij in die periode heeft opgedaan, verkondigt hij in binnen- en buitenland. Van de heden-daagse opleidings- en onderzoeksinstututen is er wat hem betreft niet veel heil te verwachten. Deels heeft dat te maken met de macht van de industrie (zoals de veevoer- en kunstmestproducenten) en ook door de versnippering van de wetenschap. „Die is steeds meer gefragmenteerd. Er komen steeds meer specialisten en onderzoekers weten steeds meer van heel kleine stukjes. Maar waar het werkelijk om draait, het verbeteren van het gehele systeem, daar is geen focus op.”

Hij doet daarbij vooral op het credo om steeds meer te moeten produceren. „Daar is alles op gericht. Boeren zitten vast aan hun financiële verplichtingen, kosten lopen op en

ze moeten dus steeds meer produceren om te kunnen blijven bestaan. Maar een hogere prijs levert dit niet op, alleen de tussenhandel profiteert.”

Verschraling

Die intensivering waar boeren in meegaan, leidt tot een verschraling van het ecologisch systeem, legt de wetenschapper uit. „Het gaat om steeds meer kilo's aan product met minder voedingswaarde. In de afgelopen decennia zijn de hoeveelheden vitaminen, mineralen, antioxidanten en vetzuren al achteruit gegaan. De intensieve landbouw vergt steeds meer kunstmest en bestrijdingsmiddelen, de bodem verdicht en planten groeien slechter. Om dan toch de groei te verbeteren moeten er nog eens extra kunstmest en bestrijdingsmiddelen tegenaan, ziekten krijgen

meer kans en moeten weer bestreden worden. Het is alleen maar het bestrijden van symptomen en de oorzaak wordt niet aangepakt.”

Om ook voor de langere termijn landbouw mogelijk te laten zijn, pleit de deskundige dan ook voor een ommekeer. „Ongeveer 10 procent van de bodem is nodig voor de groei, de rest van het gehele bodemsysteem is nodig voor de bescherming. Dat moeten we niet uitputten maar weer verbeteren.”

Het gebruik van allerlei kunstmatige middelen om de groei te stimuleren en aan de gang te houden, heeft volgens de wetenschapper uiteindelijk een slechte invloed op de mens. „Er worden strenge eisen gesteld aan de hoeveelheid bestrijdingsmiddelen die er in en op producten mogen zitten. Een goede zaak, maar er wordt amper gekeken naar het cocktailef-

fect van alles wat we binnenkrijgen. Het is niet verwonderlijk dat kinderen steeds meer worden geconfronteerd met gezondheidsproblemen die daarmee annex zijn. Mensen moeten zich daar meer bewust van zijn.” Hij verwijst ook naar het gebruik van shampoo's en crèmes.

Om de huidige wijze van landbouw te veranderen, moet niet alleen de sector stappen zetten maar moeten ook consumenten en overheid hun verantwoordelijkheid nemen, zegt Stapper. „De overheid moet visie ontwikkelen en regels maken om de landbouw een toekomst te geven. We moeten weer kunnen eten van een gezonde bodem, ook de mens wordt er gezonder van.”

Stapper ziet in Zwitserland én in de Noarlike Fryske Wâlden goede ontwikkelingen voor het landschap.

• Australische agro-ecoloog komt naar Kollumerzwaag

• Simon Talsma

Kollumerzwaag | De richting waarin de huidige intensieve landbouw gaat is niet duurzaam en bovendien zal het steeds moeilijker worden om gezonde producten te oogsten. Dat bevoegt doctor Maarten Stapper. Hij is meer dan veertig jaar werkzaam in de landbouw en spreekt komende maandag in Kollumerzwaag over de mogelijkheden die hij ziet in een meer ecologische landbouw.

„Een meer groene bodem is een gezonde bodem, levert gezonder eten en leidt uiteindelijk tot gezondere mensen”, zegt de wetenschapper die al enkele decennia in Australië ac-